

การออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสึจิ

โดยประยุกต์ใช้แนวคิดจากเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा

Contemporary Jewelry Design from Ceramic Waste Using the Kintsugi
Technique: An Application of Concepts Derived from the Costume of the
Nok Kingkala Dance

ญาดา ดวงทวี¹ ตยานิตย์ มิตรแปง^{2*}

Yada Duangthavee¹ Tayanit Mitpaeng^{2*}

นักวิจัยอิสระ¹

Independent Researcher¹

คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่²

Faculty of Art and Architecture, Rajamangala University of Technology Lanna Chiang Mai²

Corresponding Author E-mail : yada77370@gmail.com^{2*}

Received: 16/06/2026

| Revised: 20/06/2026

Accepted: 30/06/2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ाและเทคนิคคินสึจิในฐานะแนวคิดสำหรับการสร้างสรรค์เครื่องประดับ 2) ออกแบบและผลิตเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสึจิ และ 3) ประเมินคุณภาพเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสึจิ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยบูรณาการการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริโภครุ่นอายุ 35-44 ปี ผู้ประกอบการเซรามิก ผู้มีความรู้เกี่ยวกับการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผลิตเครื่องประดับ รวมจำนวน 70 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบประเมินคุณภาพเครื่องประดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์สำคัญของเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ाปรากฏเด่นชัดในองค์ประกอบด้านลำตัว ปีก และหาง โดยเฉพาะปีกและหางซึ่งสะท้อนรูปทรง สีสัน จังหวะการเคลื่อนไหว และความวิจิตรทางทัศนศิลป์ สามารถนำมาวิเคราะห์และถอดสัญญาณเป็นรูปทรงเรขาคณิตเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน เทคนิคคินสึจิสามารถยกระดับเศษเซรามิกที่หมดประโยชน์จากการใช้งานเดิมให้เกิดคุณค่าใหม่ ทั้งด้านความงาม ความหมาย และความยั่งยืน ผลการออกแบบและผลิตได้ต้นแบบเครื่องประดับ 1 ชุด ประกอบด้วย สร้อยคอ ต่างหู และกำไลข้อมือ ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า คุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.24 สะท้อนว่าเครื่องประดับดังกล่าวสามารถบูรณาการคุณค่าทางวัฒนธรรม การออกแบบร่วมสมัย และแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: เครื่องประดับร่วมสมัย, เทคนิคคินสึจิ, การฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा, เศษเซรามิก

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the identity of the costume of the Kintsugi Technique and the Kintsugi Technique as a concept for jewelry creation, 2) design and manufacture contemporary jewelry from ceramic fragments using the Kintsugi Technique, and 3) evaluate the quality of contemporary jewelry from ceramic fragments using the Kintsugi Technique. The research uses an integrated research methodology. By integrating qualitative and quantitative research. The sample consisted of 70 female consumers aged 35–44 years, ceramic entrepreneurs, people with knowledge of the kinkara and jewelry design and manufacturing experts. mean and standard deviation. The results show that the key identity of the carrot costume is pronounced in the elements of the body, wings, and tail, especially the wings and tail, which reflect the shapes, colors, rhythm of movement, and craftsmanship. Meanwhile, The Kintsugi technique can elevate the depleted ceramic fragments from its original use to new value. Both in terms of beauty, meaning, and sustainability. The result of the design and production was 1 set of jewelry prototypes, including necklaces, earrings, and bracelets. The results of the quality assessment by experts showed that the overall quality was at a high level. It has an average value of 4.46 and a standard deviation of 0.24, reflecting that such jewelry is able to integrate cultural values. Contemporary design and sustainable development concepts are significant.

Keywords : Contemporary jewelry, Kintsugi technique, Nok Kingkala dance, ceramic waste

บทนำ

อาณาจักรล้านนามีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เป็นดินแดนที่ขยายอาณาเขตอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วยหลากหลายชนชาติพันธุ์ เช่น ไทลัวะ ไทลื้อ ไทยอง ไทเขิน ไทใหญ่ เป็นต้น เติบโตด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนานและวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลายของกลุ่มชนชาติพันธุ์เหล่านี้หลอมรวมเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การสืบสานและอนุรักษ์ไว้ การฟ้อน ถือหนึ่งในวัฒนธรรมอันงดงามของล้านนาซึ่งแสดงถึงวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม มีลักษณะเฉพาะที่สง่างาม รวมไปถึงจังหวะดนตรีและเครื่องแต่งกาย การฟ้อนรำอย่างหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของชาติพันธุ์ไทใหญ่ คือ การฟ้อนนกกิ้งกะหრა คำว่า กิ้งกะหรา มาจากภาษาไทใหญ่ที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีว่า กิณนร การฟ้อนนกกิ้งกะหราเป็นการแสดงเพื่อเฉลิมฉลองในวันออกพรรษาของชาวไทใหญ่คือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 โดยยึดถือจากเหตุการณ์ในพุทธประวัติ จำลองการแต่งกายสวมใส่และฟ้อนรำเลียนแบบอาภักปกริยาแสดงความยินดีถึงการเสด็จกลับลงมาสู่โลกมนุษย์ จากการจำพรรษาของพระพุทธเจ้า ถวายเป็นพุทธบูชาในวันออกพรรษาของทุกปี ด้วยจินตนาการถึงนกกิ้งกะหราว่าเป็นมนุษย์ครึ่งคนครึ่งนก อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ เมื่อเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ต่างๆจะสวมปีกและหาง ซึ่งชาวไทใหญ่ได้จำลองชุดนกกิ้งกะหราให้มีองค์ประกอบสำคัญคือ ปีก หาง และลำตัว โดยแสดงให้เห็นถึงงานฝีมือซึ่งสะท้อนเอกลักษณ์ของชาวไทใหญ่ที่มีจินตนาการดัดแปลงวัสดุที่หาได้ภายในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยและออกแบบเป็นเครื่องแต่งกาย (ศิริพร สุรินทร์ศิริรัฐ, & ประทีป นกปี. 2017).

นอกจากวัฒนธรรมการฟ้อนที่งดงามแล้ว ล้านนายังมีความโดดเด่นในเรื่องของงานหัตถกรรม โดยเฉพาะเครื่องปั้นดินเผาที่รู้จักกันในชื่อของผลิตภัณฑ์เซรามิก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมคู่บ้านคู่เรือนที่อยู่กับประวัติศาสตร์ไทยมาอย่างยาวนาน นับเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านซึ่งส่งผ่านวิถีชีวิตสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ ในปัจจุบันอุตสาหกรรมเซรามิกเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยมีแหล่งผลิตสำคัญอยู่ที่จังหวัดลำปาง ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดรองจากถ่านหิน แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการหลายรายต้องลดปริมาณการผลิตหรือปิดกิจการลงเนื่องจากปัญหาด้านทุนการผลิตที่สูงขึ้นและ การแข่งขันจากคู่แข่งต่างประเทศ จากการสำรวจอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง ยังมีหลายโรงงานที่ผลิตเซรามิกจำนวนมาก แต่เมื่อเกิดความเสียหายกับผลิตภัณฑ์ที่เผาสำเร็จก็ต้องทิ้งไปอย่างเสียเปล่า ในหลาย โรงงานแทบจะไม่มี การนำเซรามิกเหล่านั้นกลับมาใช้ใหม่ เนื่องจากต้องใช้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการรีไซเคิลเซรามิก สูงกว่าการผลิตใหม่ อีกทั้งต้องใช้พลังงานความร้อนสูงในการหลอมหรือเผาซ้ำ ประกอบกับกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดมลพิษ ทั้งฝุ่นละอองจากการเผาไหม้ น้ำเสียจากระบบเคลือบ และตะกอนของเสีย จึงทำให้ภาคอุตสาหกรรม ขนาดกลางและขนาดย่อม เลือกว่าจะไม่รีไซเคิลในปัจจุบัน ซึ่งแนวโน้มด้านความยั่งยืนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์และเครื่องประดับ เนื่องจากกระบวนการผลิตจำนวนมากก่อให้เกิดวัสดุเหลือทิ้งจำนวนมากและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเศษเซรามิกถือเป็นวัสดุเหลือใช้ประเภทหนึ่งที่เกิดจากการแตกหักด้วยกระบวนการผลิตที่ผิดพลาด และการใช้งานจนหมดสภาพ โดยทั่วไปแล้วเศษเซรามิกจะถูกมองว่าเป็นของเสีย แต่ในมุมมองการออกแบบร่วมสมัย วัสดุดังกล่าวสามารถนำกลับมาสร้างคุณค่าใหม่ได้ผ่านกระบวนการออกแบบ การประกอบใหม่ และการให้ความหมายเชิงสุนทรียศาสตร์ การนำเศษเซรามิกมาใช้จึงสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การลดของเสีย และการเปลี่ยนวัสดุเหลือทิ้งให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม (Gianchandani et al., 2025; Tenuta et al., 2024)

เทคนิคคินสิจิ (Kintsugi) เป็นศิลปะการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาของญี่ปุ่น โดยใช้รักและผงโลหะ เช่น ทองหรือเงิน ในการเชื่อมรอยแตกของภาชนะเซรามิก จุดเด่นของเทคนิคนี้มีได้อยู่ที่การปกปิดร่องรอยความเสียหาย แต่เป็นการขับเน้นรอยแตกให้กลายเป็นความงามใหม่ ทำใหรร่องรอยของการแตกหักกลายเป็นหลักฐานของเวลา ประวัติ และคุณค่าของวัตถุ แนวคิดดังกล่าวสะท้อนมุมมองด้านสุนทรียศาสตร์ที่ยอมรับความไม่สมบูรณ์ ความเปลี่ยนแปลง และการฟื้นคืนคุณค่าของสิ่งที่เคยถูกมองว่าเสียหาย ดังนั้นการนำเทคนิคคินสิจิมาประยุกต์ใช้กับเศษเซรามิกในงานเครื่องประดับ จึงสามารถสร้างผลงานที่มีทั้งความงามทางรูปทรง คุณค่าทางวัสดุ และความหมายเชิงปรัชญาเกี่ยวกับการซ่อมแซม การเยียวยา และการเกิดใหม่ ซึ่ง “การฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा” (วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ & นราพงษ์ จรัสศรี. 2019). ถือเป็นศิลปะการแสดงของชาวไทยใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อทางพุทธศาสนาและตำนานสัตว์หิมพานต์ โดยกิ้งกะหड़ाหรือกิ้งกามีลักษณะเป็นครึ่งคนครึ่งนก เครื่องแต่งกายในการแสดงมีองค์ประกอบสำคัญที่สื่อถึงลักษณะของนก ได้แก่ ลำตัว ปีก และหาง มีการประดับตกแต่งด้วยสีส่นและลวดลายเพื่อให้เกิดความงดงามและความเคลื่อนไหว สมจริงขณะฟ้อนรำ และงานวิจัยของ ศิริพร สุรินทร์ศิริรัฐ, & ประทีป นักปี. (2017). ให้ความสำคัญกับฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा ถ้ามียุทธศาสตร์วิถีชีวิตและงานมงคลของชาวไทยใหญ่ โดยมีท่าฟ้อนที่เลียนแบบอากัปกิริยาของนกและมีความหมายเชิงศาสนาและชุมชน ด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรมของเครื่องแต่งกายฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा ผู้วิจัยจึงเห็นความเป็นไปได้ด้วยการนำองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ ได้แก่ รูปทรงของปีก หาง ลำตัว จังหวะการเคลื่อนไหว ลวดลาย สีส่น และความหมายเชิงสัญลักษณ์ของนกกิ้งกะหड़ा มาตีความใหม่ในรูปแบบเครื่องประดับร่วมสมัย เมื่อผสมผสานกับเศษเซรามิกและเทคนิคคินสิจิ ผลงานเครื่องประดับจึงสามารถสะท้อน

ทั้งความงามของร่องรอย ความเปราะบางของวัสดุ และพลังของการประกอบสร้างใหม่ ในขณะเดียวกันยังเป็นการสืบสานแรงบันดาลใจจากศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ปรากฏในบริบทการออกแบบร่วมสมัยได้อย่างมีเอกลักษณ์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่“ออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสิจิ โดยใช้แนวคิดจากเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा” ซึ่งมีความสำคัญด้านการสร้างสรรค์งานออกแบบจากวัสดุเหลือทิ้ง ประยุกต์สู่เทคนิคคินสิจิในบริบทใหม่ ด้วยการถอดอัตลักษณ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ให้เป็นภาษาทางการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย ซึ่งจะช่วยเพิ่มคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และสร้างความหมายให้กับเศษเซรามิก อีกทั้งยังสนับสนุนแนวทางการออกแบบเครื่องประดับที่คำนึงถึงความยั่งยืนด้วยการใช้วัสดุท้องถิ่นที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมพร้อมกับการสร้างนวัตกรรมจากภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาสู่รุ่นต่อรุ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ाและเทคนิคคินสิจิในการสร้างสรรค์เครื่องประดับ
2. เพื่อออกแบบและผลิตเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสิจิ
3. เพื่อประเมินคุณภาพเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสิจิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสิจิ โดยใช้แนวคิดจากเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ตยานิตย์ มิตรแปง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร: ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริโภคร คือ สุภาพสตรีช่วงอายุ 35-44 ปี 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ประกอบการเกี่ยวกับเซรามิกและผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการฟ้อนนกกิ้งกะหรี และ 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผลิตเครื่องประดับ รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 85 คน

กลุ่มตัวอย่าง: ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริโภคร คือ สุภาพสตรีช่วงอายุ 35-44 ปี จำนวน 59 คน คัดเลือกโดย วิธีสุ่มแบบเจาะจง 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ประกอบการเกี่ยวกับเซรามิก จำนวน 3 คน และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการฟ้อนนกกิ้งกะหรี จำนวน 3 คน 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผลิตเครื่องประดับ จำนวน 5 คน รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 70 คน โดยประยุกต์ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 (Krejcie & Morgan, 1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัยโดยแสดงรายละเอียดดังนี้ 1) แบบสอบถามพฤติกรรมและความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อเครื่องประดับจากเศษเซรามิก 2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และ 3) แบบประเมินคุณภาพเครื่องประดับโดยผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ปรากฏข้อคำถามทุกข้อ มีค่าดัชนี .85 ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด >.50

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หลังจากนั้นทำการสังเคราะห์ สรุปผลจากแบบสอบถาม แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ และ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรม SPSS สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยผู้วิจัยแบ่งรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหรีและเทคนิคคินสิจในการสร้างสรรค์เครื่องประดับ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ก. อัตลักษณ์เครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหรี จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ปรากฏ คุณวนิดา พันธราษฎร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าดุ่ม ชุมชนป่าดุ่มดอน ตำบลป่าดุ่ม อำเภอร้อยไร่ จังหวัด เชียงใหม่ และครูชุม สักคำ ผู้สอนฟ้อนโต ได้ให้ข้อมูลว่าที่โรงเรียนบ้านป่าดุ่มอยู่ในชุมชนของชาวไทใหญ่ โดยทางโรงเรียนจะมีการอนุรักษ์การฟ้อนนกกิ้งกะหรีและโต โดยจัดกิจกรรมการฟ้อนในงานมงคลของ ชุมชน ในอดีตมีการทำเครื่องแต่งกายการฟ้อนสวมใส่เอง แต่ในปัจจุบันสั่งมาจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอยางนา จังหวัดเชียงใหม่ โดยทางเวียงแหงจะมาจากชาวไตที่มาจากดอยไตแดง ชุดเป็นแบบเสื้อ แขนยาวและกางเกงขายาว ส่วนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นชุดแบบสวมผ้าขึ้นและมีการตกแต่งปักนก ที่แตกต่างกัน เช่น การประดับผ้าลูกไม้ การทำขอบของเครื่องแต่งกาย การเย็บตกแต่งการใช้ผ้าที่มี ความมันวาว เช่น ผ้าไหมหรือผ้าสีสดใสเป็นหลัก และสีของเครื่องแต่งกายมีความเข้ากันกับ

สีสันของปีกนก เครื่องแต่งกายแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนลำตัว ส่วนปีกและหาง 1) ส่วนลำตัว เป็นส่วนของชุดหรือเครื่องแต่งกายที่ผู้ฟ้อนจะใส่เสื้อผ้าสีเข้าชุดกับเครื่อง แต่งกายส่วนอื่น ๆ สีสันสดใส ชุดมีความมิดชิด ส่วนบนเป็นเสื้อแขนยาว เย็บตกแต่งด้วยผ้าสีสด หรือลูกไม้เป็นชั้นตกแต่งตามความวิจิตรสวยงามของฝีมือช่าง ส่วนกางเกงเป็นขาวยาว หรือในบางพื้นที่ ผู้ฟ้อนจะนุ่งผ้าซิ่น มีเครื่องประดับตกแต่งเพื่อความสวยงาม ได้แก่ หน้านางหรือจ่าป่า ภาพที่ 2 (ก) เป็นส่วน ที่คลุมหรือปิดบังอวัยวะเพศคล้ายกระบังมีที่มาจากสายมัดเอวของผู้ชายสมัยก่อนที่จะเหลือชายผ้าไว้ ปีกหย่อนหรือปีกข้างประดับติดสองข้างตำแหน่งเอว ภาพที่ 2 (ข) หมวกนางนกหรือมงกุฏ ภาพที่ 2 (ค) จะใส่ให้กับนกตัวเมีย และในบางพื้นที่ยังมีการสวมใส่หน้ากากในการฟ้อนนกกึ่งกระหว่าสำหรับนกตัวผู้ เนื่องจากในสมัยก่อนการฟ้อนนกจะเป็นของผู้ชายเป็นคนของเจ้าฟ้ามีศักดิ์เป็นขุนนางทั้งสิ้น จึงต้องไว้หนวด เพื่อให้ดูน่าเกรงขามเมื่อฟ้อนจึงต้องใส่หน้ากากเพื่อปิดหนวดเครา หน้ากากเลียนแบบมาจากหน้าตาของ กิรรีในป่าหิมพานต์ตามความเชื่อของชาวไทใหญ่

(ก)

(ข)

(ค)

ภาพที่ 2 เครื่องประกอบการแต่งกายการฟ้อนนกกึ่งกระหว่า ประกอบด้วย (ก) หน้านางหรือจ่าป่า (ข) ปีกหย่อนหรือปีกข้าง และ (ค) หมวกนางนกหรือมงกุฏ

ที่มา : ญาดา ดวงทวี

2) ส่วนปีกและหาง เป็นส่วนสำคัญของเครื่องแต่งกายเนื่องจากมีโครงหลักที่ใช้ในการ ขยับร่างกายทำให้เกิดความสวยงาม มีลักษณะเป็นหลายชั้นหรือคล้ายพัดคลี่ตามแบบของโครง ไข่มไผ่ หรือ หวายเป็น โครงสร้างเดียวกันกับส่วนหาง เครื่องแต่งกายส่วนนี้แสดงถึงความวิจิตรสวยงามของเครื่องแต่งกาย ได้อย่างโดดเด่น หากอยู่ในตำแหน่งด้านข้างจะเรียกว่า ปีก แต่ในตำแหน่งด้านหลังจะเรียกว่า หาง (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 เครื่องประกอบการแต่งกายการฟ้อนนกกึ่งกระหว่าส่วนปีกและหาง

ที่มา : ญาดา ดวงทวี

ข. ผลการศึกษาเทคนิคคินสิจ ในงานวิจัยนี้เป็นการนำเทคนิคคินสิจ ซึ่งเป็นการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาที่แตกด้วยยางไม้ที่เรียกว่า อูริชิ หรือยางรักญี่ปุ่นให้กลับมาใช้งานได้ดังเดิม มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องประดับร่วมกับเศษเซรามิกที่เหลือทิ้งจากอุตสาหกรรมเซรามิก วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบด้วย คือ ยางรักแปงสาลิ ขี้เลื่อย วัสดุอุด ผงทอง โดยจากการศึกษาวิธีการทำเทคนิคคินสิจ ขั้นตอนการซ่อมแซม คินสิจ แบบดั้งเดิม ได้แบ่งขั้นตอนหลักออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ การเชื่อมชิ้นส่วน การขึ้นรูปอุดช่องว่างที่บิ่น การติดยางรักเพื่ออุดพื้นผิว การรองพื้น การขัดผงทอง แสดดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การซ่อมแซมภาชนะด้วยเทคนิคคินสี้

ที่มา : pontofinalmacau.wordpress.com

2. ผลการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสี้ โดยใช้แนวคิดจากเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ่งกะหว่า โดยแสดงรายละเอียด 2 ขั้นตอน ดังนี้

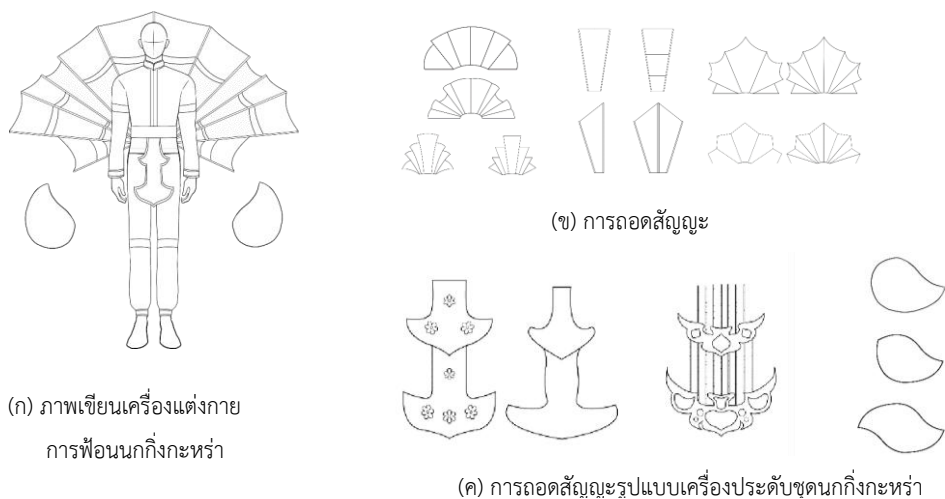
ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายกลุ่มสุภาพสตรีช่วงอายุ 35-44 ปี เป็นกลุ่มคนที่เกิดช่วงปี พ.ศ. 2523 – 2532 คือเป็นกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials) ไปจนถึงช่วงเจนเออร์เรชั่น X ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานที่กำลังซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคสูง มีแนวโน้มที่จะเลือกซื้อเครื่องประดับเพื่อใช้ในโอกาสพิเศษเป็นกลุ่มที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ดำเนินชีวิตแบบยืดหยุ่น จึงให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ตนเอง อีกทั้งยังมีทักษะในการใช้สื่อออนไลน์ การเผยแพร่เรื่องราวต่าง ๆ ชีวิตประจำวัน ได้ให้ความคิดเห็นและความสนใจไปในทิศทางที่ดีเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับ ร่วมสมัยที่น่าสะสมเชรามิก ในอุตสาหกรรมมาประยุกต์ให้เข้ากับอัตลักษณ์ของล้านนา โดยคำนึงถึง ความสวยงามของเครื่องประดับเป็นหลัก เพื่อสื่อสารความน่าสนใจของผลงานออกมาได้ และรูปแบบ ของเครื่องประดับอ้างอิงจาก แนวโน้มเครื่องประดับในปี 2023-2024 คือ Chunky gold คือการใช้โลหะสีทอง และ Rainbow gem การใช้สีสันทัดใจจากหินหรือคริสตัล เพื่อเพิ่มสีสันให้กับเครื่องประดับด้วยแนวคิดในการออกแบบให้มีความร่วมสมัย ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 Mood board

ที่มา: ญาดดา ดวงทวี และ ตยานิตย์ มิตรแปง

ผลการศึกษารูปแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा ที่ปรากฏองค์ประกอบในแต่ละส่วน พบว่า ลักษณะการตกแต่งเครื่องแต่งกายถือมีบทบาทสำคัญในการสร้างลวดลาย ลูกเล่น และความงดงามด้านสีสน โดยองค์ประกอบที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของเครื่องแต่งกายได้อย่างเด่นชัดที่สุด ได้แก่ ส่วนหางและปีกของนกกิ้งกะหड़ा เนื่องจากเป็นส่วนที่มีความโดดเด่นทางสายตา สามารถเคลื่อนไหวสอดประสานไปกับลีลาการฟ้อน และช่วยเสริมให้การแสดงมีความงดงามยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นพื้นที่สำคัญที่ช่างหัตถศิลป์สามารถถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์และคุณค่าทางสุนทรีย์ยะลงบนเครื่องแต่งกายทางวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้จัดทำจึงได้วิเคราะห์รูปแบบเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा โดยถ่ายทอดเป็นภาพเขียนเชิงวิเคราะห์ด้วยการถอดสัญญาณ เพื่อนำไปสู่กระบวนการสกัดรูปทรงและองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต สำหรับประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย ดังแสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 การถอดสัญญาณรูปแบบเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหड़ा

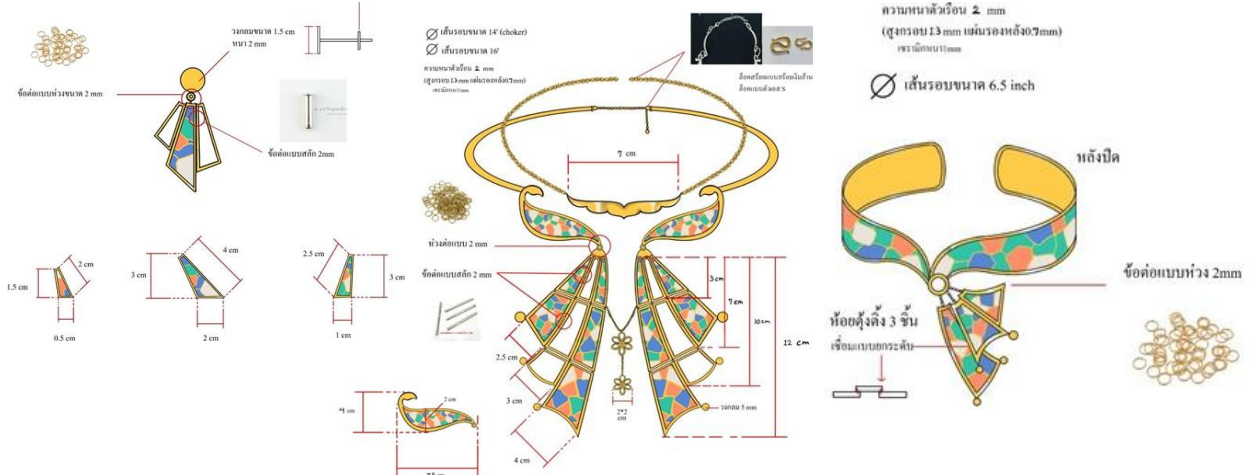
ที่มา: ญาดา ดวงทวี และตยานิตย์ มิตรแปง

จากนั้นจึงได้ออกแบบร่างเครื่องประดับ ภาพที่ 7 และคัดเลือกแบบเพื่อผลิตจริงจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยสร้อยคอ ต่างหู และกำไลข้อมือแสดงดังภาพที่ 8

ภาพที่ 7 แบบร่างเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสิจิ

ที่มา: ญาดา ดวงทวี และตยานิตย์ มิตรแปง

ภาพที่ 8 แบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสี้
ที่มา: ญาดา ดวงทวี และตยานิตย์ มิตรแปง

ขั้นตอนที่ 2 ผลการผลิตเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสี้ โดยใช้แนวคิดจากเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหรี ซึ่งมีกระบวนการผลิตเครื่องประดับชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมเศษเซรามิก 2) การผลิตตัวเรือนเครื่องประดับ และ 3) การติดเซรามิกด้วยเทคนิคคินสี้ เป็นต้น โดยแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กระบวนการผลิตเครื่องประดับ

	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมเศษเซรามิก: คัดเลือกเศษเซรามิกตามเฉดสีที่ได้ออกแบบไว้จากนั้นทำการตัดให้ได้รูปร่างที่ต้องการโดยใช้เครื่องโกนพลอย ขัดตกแต่งด้วยกระดาษทรายที่มีความหยาบสูงเพื่อให้ขอบเซรามิกเรียบและมีความบางมากที่สุดโดยไม่เสียรูปทรง
	ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการผลิตตัวเรือนเครื่องประดับ: เริ่มจากการสร้างแบบ 3 มิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Matrix เพื่อให้ผู้ออกแบบสามารถเห็นภาพชิ้นงานและกำหนดสัดส่วนขนาดที่ถูกต้องเพื่อลดปัญหาในกระบวนการผลิตจริงซึ่งระหว่างกระบวนการสร้างแบบสามมิติ สามารถการปรับแก้ในส่วนของคุณค่าและข้อต่อ เพื่อให้สะดวกในการสวมใส่เครื่องประดับ และขึ้นต้นแบบแว็กซ์ด้วยเครื่อง CNC จากนั้นนำเข้าสู่กระบวนการหล่อตัวเรือนด้วยโลหะเงิน 92.5% และขัดตกแต่ง ประกอบชิ้นงาน และชุบเคลือบผิวด้วยทอง 14K
	ขั้นตอนที่ 3 การประดับตัวเรือนด้วยเศษเซรามิก เป็นการนำเศษเซรามิกที่เตรียมไว้ประดับบนตัวเรือนเครื่องประดับโดยใช้เทคนิคคินสี้ จะได้ต้นแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสี้ โดยใช้แนวคิดจากเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหรี 1 ชุด ประกอบด้วย สร้อยคอ ต่างหู และกำไล

ภาพที่ 9 ต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับร่วมสมัย

ที่มา: ญาดา ดวงทวี และตยานิตย์ มิตรแปง

3. ผลการประเมินคุณภาพเครื่องประดับโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการผลิตเครื่องประดับ

การประเมินคุณภาพเครื่องประดับโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการผลิตเครื่องประดับจำนวน 5 คน แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการผลิตเครื่องประดับ

ข้อคำถาม	ผลการประเมิน		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
1. เครื่องประดับแสดงถึงการใช้ความคิดสร้างสรรค์	4.60	0.55	มากที่สุด
2. การนำอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายการฟ้อนนกถึงกะหว่ามาเป็นแนวคิดในการออกแบบมีความเหมาะสมกับชิ้นงาน	4.60	0.55	มากที่สุด
3. การนำเศษเซรามิกและเทคนิคคินสิจ์ ประยุกต์ใช้ในการประดับบนตัวเรือนเครื่องประดับมีความเหมาะสมกับชิ้นงาน	4.60	0.55	มากที่สุด
4. รูปแบบเครื่องประดับมีความร่วมสมัย	4.40	0.55	มาก
5. การผลิตมีความประณีต สวยงาม	4.00	0.71	มาก
6. รูปแบบเครื่องประดับนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.46	0.24	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินสะท้อนให้เห็นว่า เครื่องประดับที่ออกแบบขึ้นมีความโดดเด่นด้านความคิดสร้างสรรค์ ที่ (ค่าเฉลี่ย=4.60, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.55) ระดับความพึงพอใจมากที่สุด ด้วย

การประยุกต์ใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม วัสดุเศษเซรามิก และเทคนิคคินสิจได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดเชิงพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม ด้านความประณีตในการผลิตอาจเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อยกระดับคุณภาพของชิ้นงานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลและอภิปรายผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรายวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลสรุปจากการศึกษาอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหะรำ ซึ่งเป็นศิลปะการแสดงที่มีความโดดเด่นในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ พบว่า การฟ้อนดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเพณีออกหว่า หรือประเพณีออกพรรษา โดยเป็นการแสดงที่สะท้อนถึงความศรัทธา ความรื่นเริง และความงดงามทางวัฒนธรรมของชุมชนไทใหญ่ เครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ้งกะหะรำประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ ลำตัว ปีก และหาง ซึ่งแต่ละส่วนล้วนมีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ของตัวนกกิ้งกะหะรำให้มีความสง่างามและมีเอกลักษณ์เฉพาะทางการแสดง ผลการศึกษาพบว่า 1) ส่วนลำตัวของเครื่องแต่งกายนิยมใช้ผ้าที่มีลักษณะมันวาว เพื่อให้เกิดความโดดเด่นเมื่อกระทบกับแสงขณะทำการแสดง อีกทั้งยังมีการประดับตกแต่งร่างกายตั้งแต่ส่วนศีรษะจนถึงข้อเท้า เช่น หมวกนางนก หน้ากาก ปีกหย่อน หน้านางตลอดจนการใช้ลูกปัด ลูกไม้ และวัสดุตกแต่งอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความงดงามให้แก่เครื่องแต่งกาย ลักษณะการประดับตกแต่งบางส่วนยังได้รับอิทธิพลจากเครื่องประดับในประเพณีปอยส่างลอง ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญอีกประการหนึ่งของชาวไทใหญ่ สะท้อนให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกันของมรดกทางวัฒนธรรมภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน และ 2) ในส่วนของปีกและหาง พบว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแสดงอัตลักษณ์ของเครื่องแต่งกาย เนื่องจากเป็นส่วนที่มีขนาดใหญ่ เคลื่อนไหวไปพร้อมกับลีลาการฟ้อน และสามารถดึงดูดสายตาผู้ชมได้อย่างชัดเจน โครงสร้างของปีกและหางมักทำจากไม้ไผ่ บุด้วยผ้าที่มีความมันวาวหรือผ้าที่มีลวดลายสวยงาม เช่น ผ้าแพร ผ้าลูกไม้ และตกแต่งด้วยดินเงิน ดินทอง หรือกระดาษเงินกระดาษทองตัดฉลุ เพื่อเสริมความวิจิตรของเครื่องแต่งกาย องค์ประกอบดังกล่าวจึงไม่เพียงทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของชุดการแสดงเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่สำคัญที่ช่างหัตถศิลป์สามารถถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ ความประณีต และรสนิยมทางสุนทรียะของชุมชนได้อย่างเด่นชัด เมื่อพิจารณาจากข้อมูลของ ศรีนประภา ภัทรจินดา และคณะ (2562) ให้ความสำคัญกับการสืบทอดรูปแบบการฟ้อนนกกิ้งกะหะรำจากรัฐน่านมายังพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การฟ้อนนกกิ้งกะหะรำมีลักษณะการสืบทอดที่หลากหลายตามบริบทของพื้นที่และครูผู้ถ่ายทอด ส่งผลให้รูปแบบเครื่องแต่งกายในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนไปตามวัสดุที่หาได้ในแต่ละท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านวัสดุ เทคนิค และรายละเอียดการตกแต่ง แต่เครื่องแต่งกายยังคงรักษาโครงสร้างและภาพลักษณ์สำคัญของนกกิ้งกะหะรำตามจารีตเดิมไว้ได้อย่างชัดเจน ประเด็นนี้แสดงให้เห็นถึงพลวัตของวัฒนธรรมที่สามารถปรับตัวตามยุคสมัย ขณะเดียวกันก็ยังคงธำรงอัตลักษณ์ที่สืบสานตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันไว้ได้อย่างยั่งยืน

ด้านการศึกษาคูณสมบัติของเซรามิกและเทคนิคคินสิจสำหรับประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ พบว่า เศษเซรามิกที่เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตในโรงงานยังคงมีคุณสมบัติพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ได้แก่ ความแข็งแรง ความมันวาว สีสนที่สดใส ตลอดจนคุณสมบัติการเป็นฉนวนไฟฟ้าและความร้อน แม้เศษเซรามิกเหล่านี้จะไม่สามารถใช้งานตามหน้าที่เดิมได้ แต่ยังมีศักยภาพในการนำมาพัฒนาเป็นวัสดุสร้างสรรค์สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ได้ สอดคล้องกับ

แนวคิดการอัปเดตศิลปะของ Bridgens et al., (2018) และ Khaeroty & Wardoyo, (2025) ที่อธิบายว่าการอัปเดตศิลปะเป็นกระบวนการเปลี่ยนวัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่หมดประโยชน์จากการใช้งานเดิม ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพและมูลค่าสูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเมื่อนำเศษเซรามิกมาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคนิคคินสิจี พบว่าเทคนิคดังกล่าวสามารถเพิ่มคุณค่าทางความงามและความหมายให้แก่เศษวัสดุได้อย่างน่าสนใจ เนื่องจากคินสิจีเป็นเทคนิคที่เน้นการเชื่อมรอยแตกหรือรอยแยกของชิ้นงานให้ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของความงาม แทนที่จะปกปิดความไม่สมบูรณ์ของวัสดุ ขั้นตอนสำคัญของเทคนิคคินสิจี ได้แก่ การเชื่อมชิ้นส่วน การขึ้นรูปและอุดช่องว่าง การปรับพื้นผิว การรองพื้น และการขัดผึงทอง แม้ส่วนประกอบหรือวัสดุบางประการสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทร่วมสมัยได้ แต่หลักการสำคัญของเทคนิคยังคงมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าใหม่ให้กับร่องรอยของความเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบร่วมสมัยที่ให้ความสำคัญกับความหมายของวัสดุ กระบวนการ และความยั่งยืน

2. ผลการออกแบบและผลิตเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสิจี โดยใช้แนวคิดจากเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ่งกะหრა พบว่า การนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาวิเคราะห์และถอดสัญญาณเป็นรูปแบบเป็นรูปทรงเรขาคณิต ซึ่งสามารถช่วยให้ลวดลายและองค์ประกอบจากเครื่องแต่งกายดั้งเดิมถูกพัฒนาไปสู่รูปแบบใหม่ที่มีความร่วมสมัยมากขึ้น โดยเฉพาะองค์ประกอบของปีกและหาง ซึ่งมีลักษณะเด่นทั้งในด้านรูปทรง จังหวะการเคลื่อนไหว รวมถึงความงามของสีเส้น ให้สามารถนำมาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการกำหนดโครงสร้าง รูปทรง และรายละเอียดของเครื่องประดับได้อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวโดยสรุป การออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสิจี โดยอาศัยแนวคิดจากเครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ่งกะหრა เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ผสมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม หัตถศิลป์ วัสดุศาสตร์ และการออกแบบร่วมสมัยเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ผลงานที่เกิดขึ้นไม่เพียงสะท้อนความงดงามของศิลปะการแสดงและเครื่องแต่งกายของชาวไทใหญ่เท่านั้น และยังสอดคล้องกับ ฝนทิพย์ รัสติสวัสดิ์. (2022). ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าให้แก่เศษวัสดุเหลือทิ้งจากอุตสาหกรรม ผ่านกระบวนการออกแบบที่คำนึงถึงความยั่งยืนและสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสืบสานตีความ และต่อยอดมรดกทางวัฒนธรรมล้านนาให้ดำรงอยู่ในบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม

3. ผลการประเมินคุณภาพเครื่องประดับโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการผลิตเครื่องประดับ จำนวน 5 คน พบว่า คุณภาพโดยรวมของชิ้นงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 แสดงให้เห็นว่าเครื่องประดับที่ออกแบบขึ้นมีความเหมาะสมทั้งด้านแนวคิดการออกแบบ รูปแบบชิ้นงาน การเลือกใช้วัสดุ และศักยภาพในการพัฒนาต่อยอด โดยประเด็นที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การนำอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายการฟ้อนนกกิ่งกะหรามานำใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบ การประยุกต์ใช้เศษเซรามิกร่วมกับเทคนิคคินสิจี และความเป็นไปได้ในการต่อยอดเชิงพาณิชย์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนถึงกระบวนการออกแบบอย่างเป็นระบบแบบแผน สามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากการฟ้อนนกกิ่งกะหრაได้อย่างเหมาะสม โดยนำรูปทรง สีเส้น ลวดลาย และลักษณะเด่นของเครื่องแต่งกายมาปรับใช้ให้เกิดรูปแบบเครื่องประดับที่มีความร่วมสมัย สอดคล้องกับแนวคิดของ Lin (2007) ที่อธิบายว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมเป็นกระบวนการแปลงคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เป็นองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เพื่อเพิ่มความหมาย คุณค่า และความแตกต่างให้กับชิ้นงาน นอกจากนี้ การใช้เศษเซรามิกร่วมกับเทคนิคคินสิจียังสะท้อนแนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน โดยเป็นการนำวัสดุเหลือใช้กลับมาสร้างคุณค่าใหม่ และเน้นความงามที่เกิดจากร่องรอย ความไม่สมบูรณ์ และการซ่อมแซม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Tenuta et al. (2024) ที่ให้ความสำคัญกับการใช้วัสดุยั่งยืนในงานเครื่องประดับจากมุมมองด้านการออกแบบ โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับวัสดุได้อย่างชัดเจน

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากงานวิจัยนี้ คือ การแนวทางการสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยที่สามารถบูรณาการได้ในมิติได้แก่ 1) มิติทางวัฒนธรรม 2) มิติทางสุนทรียะ และ 3) มิติทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เข้ากับแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำเศษวัสดุเหลือทิ้งจากอุตสาหกรรมเซรามิกมาพัฒนาใหม่ผ่านแนวคิดการอัปไซเคิล (Upcycle) ร่วมกับเทคนิคคินสิจิ และแรงบันดาลใจจากอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายการพ็อนนกั้งกะหฺร่า ก่อให้เกิดเครื่องประดับที่สะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมในรูปแบบร่วมสมัย สวมใส่ได้จริง มีความงามโดดเด่น และมีศักยภาพต่อยอดเชิงพาณิชย์ ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 การแนวทางการสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัย

ที่มา: ญาดา ดวงทวี และตยานิตย์ มิตรแปง

ข้อเสนอแนะ

1. การผลิตเครื่องประดับจากเศษเซรามิกด้วยเทคนิคคินสิจิ โดยประยุกต์แนวคิดจากเครื่องแต่งกายการพ็อนนกั้งกะหฺร่า ควรวิเคราะห์ต้นทุน วัสดุ และทรัพยากรการผลิตอย่างรอบคอบ เพื่อควบคุมคุณภาพ ลดความสูญเสีย และกำหนดราคาที่เหมาะสมกับมูลค่าของชิ้นงาน

2. การต่อยอดเชิงพาณิชย์ควรปรับลดทอนรายละเอียดของเครื่องประดับให้เรียบง่าย เหมาะต่อการผลิตซ้ำและการสวมใส่จริง เพื่อลดต้นทุนชิ้นงาน ลดต้นทุนโลหะ และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาด

เอกสารอ้างอิง

- ฝนทิพย์ รัชิตสวัสดิ์. (2022). การพัฒนาเศษวัสดุเซรามิกอย่างสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์อัพไซคลิง (Upcycling) ด้วยแนวคิดการออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม. *วารสารศิลปกรรมบูรพา*, 25(1), 85-110.
- วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ, & นราพงษ์ จรัสศรี. (2019). การสร้างสรรค์บทการแสดงจากตำนานนกเงือกห่าของชาวไทใหญ่. *Suan Sunandha Asian Social Science*, 13(2).
- ศรินประภา ภัทรจินดา, ชนัย วรรณะลี, & อัครวิทย์ เรืองรอง. (2562). กระบวนการสร้างสรรค์รูปแบบการพ่อนนกเงือกห่า. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 15(1).
- ศิริพร สุรินทร์ศิริรัฐ, & ประทีป นกปี. (2017). พ่อนนกเงือกห่า: ครุส่างคำจางยอด. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 23(1), 145-153.
- Bridgens, B., Powell, M., Farmer, G., Walsh, C., Reed, E., Royapoor, M., Gosling, P., Hall, J., & Heidrich, O. (2018). Creative upcycling: Reconnecting people, materials and place through making. *Journal of Cleaner Production*, 189, 145-154.
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.03.317>
- Gianchandani, P. K., Fabrizio, E., Megna, B., Ceraulo, M., & Baino, F. (2025). Ceramics in the Circular Economy for a Sustainable World. *Ceramics*, 8(4), 151.
<https://doi.org/10.3390/ceramics8040151>
- Khaeroty, N., & Wardoyo S., (2025) Upcycling Ceramic Waste Experiment: Integration of Sustainability and the Value of Khalifah Fil Ardh. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*,
<http://dx.doi.org/10.18415/ijmmu.v12i3.6592>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610
- Lin, R. T. (2007). Transforming Taiwan aboriginal cultural features into modern product design: A case study of a cross-cultural product design model. *International Journal of Design*, 1(2).
- pontofinalmacau.wordpress.com () Kintsugi (Art & Culture)
- Tenuta, L., Testa, S., Antinarelli Freitas, F., & Cappellieri, A. (2024). Sustainable materials for jewelry: Scenarios from a design perspective. *Sustainability*, 16(3), 1309.
<https://doi.org/10.3390/su16031309>